

Wilhelm Matzka (1798–1891)

Michaela Chocholová

Ostatní práce

In: Michaela Chocholová (author); Ivan Štoll (author): Wilhelm Matzka (1798–1891). (Czech). Praha: Matfyzpress, 2011. pp. 155–156.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/402194>

Terms of use:

© Michaela Chocholová

© Ivan Štoll

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

OSTATNÍ PRÁCE

Tato kapitola přibližuje Matzkův dochovaný rukopisu z šachové teorie.

Teorie šachu

Mezi nejvýznamnější osobnosti historie teorie šachu patří Philipp Stamma (1705–1755), šachový hráč a teoretik syrského původu, působící v první polovině 18. století ve Francii a Anglii. Zasloužil se o rozvoj kompozičního šachu a teorie šachové koncovky, vynalezl a do Evropy rozšířil krátkou algebraickou šachovou notaci.²³⁰ Roku 1737 vydal knihu nazvanou *Essai sur le Jeu des Echecs* (Paris), do níž kromě obecné šachové teorie zahrnul 100 zajímavých šachových kombinací. Každá z partií udávala popis výchozí situace pro černé a bílé figury a následný způsob hry. Sbírka obsahovala na tehdejší dobu neuvěřitelné taktické obraty, proto byla často označována jako *Stammova šachová tajemství*. Okamžitě se stala centrem zájmu a nesmírnou inspirací pro všechny příznivce šachu. Další vydání obsahující komentáře a rozšíření původních šachových schémat vycházela ještě v průběhu 19. století.²³¹

O Matzkově zálibě v šachu vypovídá rukopis nadepsaný *Stellungen zu den 100 Schachspielgeheimnissen des Arabers Stamma* [Mr4] (Wien, 1828). Inspirován byl přímo uvedeným Stammovým dílem nebo některým z jeho pozdějších vydání či komentářů. Na 100 stranách W. Matzka graficky vyobrazil zadání šachových kombinací, které odpovídají Stammově spisu.²³² Následně 12 schémat (partie 1 až 11 a 15) doplnil řešením, stručnými poznámkami nebo podrobnějším rozbohem. Uvedená řešení plně odpovídají Stammovým. Poznámky komentují průběh či závěr hry, například: *Matt in 5 Zügen* (partie 4) nebo *Aufopferung der Königin, um den feindlichen König zu entblößen und matt zu setzen* (partie 9). V šesti případech W. Matzka zadané úlohy blíže analyzoval a zaznamenal další možná východiska (např. pro partii 9 uvedl kromě Stammova postupu ještě dva další způsoby hry).²³³ Zatímco P. Stamma nabízel zdoluhavější, avšak líbivá a amatéry šokující řešení, W. Matzka se držel racionálního a krátkého způsobu hry bez velkých, efektně působících obětí.

Ačkoli je zřejmé, že W. Matzka v šachové hře a teorii nehledal odbornou realizaci, nýbrž zálibu pro volný čas, je rukopis [Mr4] cenným materiálem, který dokresluje pohled na jeho zájmy a osobnost.

²³⁰ Krátká algebraická šachová notace postupně nahradila méně praktickou notaci popisnou a číselnou. Pro označení pole na šachovnici využívá průsečík sloupce (označovaného písmeny a až h) a řady (označované čísly 1 až 8). Podrobně o šachové historii, teorii a terminologii pojednává [FKV].

²³¹ Roku 1856 vyšla kniha s názvem *Stamma's hundert Endspiele* [BO], která uvádí, analyzuje a komentuje spisy tohoto zaměření publikované v letech 1737 až 1840.

²³² Porovnání s vydáním z roku 1741 viz [St]. Pro označení šachových figur W. Matzka použil: K (der König) – král, D (die Dame) – dáma, T (der Turm) – věž, L (der Läufer) – střelec, S (der Springer) – jezdec, B (der Bauer) – pěšec.

²³³ V obrazové části práce je přiložena titulní strana rukopisu *Stellungen zu den 100 Schachspielgeheimnissen des Arabers Stamma* [Mr4] a ukázka řešení 9. úlohy, viz obr. XXVII a XXVIII.

* * * * *

Literatura

- [BO] Bledow L., Oppen O. v., *Stamma's hundert Endspiele*, Berlin, 1856.
- [FKV] Formánek B., Kalendovský J., Veselý J., *Malá encyklopedie šachu*, Olympia, Praha, 1989.
- [St] Stamma P., *Essai sur le Jeu des Echecs, Où l'on donne quelques Regles pour le bien jouer, & remporter l'avantage par des Coups fins & subtils, que l'on peut appeler les Secrets de ce Jeu*, Paris, 1741.